

**ΕΙΣΗΓΗΣΗ
ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ Β΄**

**Ένημερωτική Έκδήλωση
τῆς Ἱεραῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν
μέ θέμα:**

**«Ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος
καί Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.
Συμβολή σέ ἕναν ἀνοικτό διάλογο»**

**Ἀμφιθέατρο Πολεμικοῦ Μουσείου Ἀθηνῶν
(Τετάρτη 7 Ἰουνίου 2017, ὥρα 18:30 μ.μ.)**

Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,

Ἐξοχώτατε κύριε Ὑπουργέ τῆς Παιδείας,

Ἐξοχώτατοι κυρίες καί κύριοι ἐκπρόσωποι τῆς νομοθετικῆς, ἐκτελεστικῆς καί δικαστικῆς ἐξουσίας καί τῶν λοιπῶν θεσμῶν τῆς Πολιτείας μας,

Ἐλλογιμώτατοι κυρίες καί κύριοι Καθηγητές τῶν ἐκπαιδευτικῶν μας Ἰδρυμάτων καί λοιποὶ θεράποντες τῶν γραμμάτων καί τῶν ἐπιστημῶν,

Ὑψηλοὶ μας προσκεκλημένοι,

Κυρίες καί Κύριοι,

Ἐν πρώτοις σᾶς καλωσορίζω στήν ἀποψινή ἐκδήλωση τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καί σᾶς εὐχαριστῶ γιά τήν πρόθυμη ἀνταπόκρισή σας στήν πρόσκληση, τήν ὁποία προσωπικά σᾶς ἀπηύθυνα.

Ἡ παρουσία ὄλων σας ἀνεξαιρέτως εἶναι λίαν τιμητική, καθόσον μάλιστα τυγχάνετε πρόσωπα ὄχι ἀπλῶς ἀγαπητά σέ μᾶς, ἀλλά συνάμα κεκοσμημένα μέ πολλά χαρίσματα, γνώσεις, ἰκανότητες καί πάνω ἀπό ὅλα καλή προαίρεση, ἡ ὁποία εἶναι τό ἀσάλευτο θεμέλιο καί ἡ ἀπαραίτητη προϋπόθεση προκειμένου νά οἰκοδομηθεῖ τό καλό σέ κάθε ἐπίπεδο τῆς ζωῆς μας, εἴτε στήν δημόσια εἴτε στήν ἰδιωτική σφαῖρα.

Μέ τήν χάρη τοῦ Θεοῦ ζοῦμε μέσα σέ μία εὐνομούμενη Πολιτεία, σέ μία δημοκρατική Πολιτεία, ὅπου θεσμοί καί πρόσωπα

ἀπολαμβάνουμε τό ἀγαθό τῆς ἐλευθερίας, ἰδιαίτερος δέ τῆς δυνατότητας νά διαλεγόμεθα μεταξύ μας ἀνεμπόδιστα, νά ἐκφράζουμε θέσεις, σκέψεις, ἀντιρρήσεις, προτάσεις, νά συμβάλλουμε — κινούμενοι ἐντός τοῦ ἀξιακοῦ κεκτημένου τοῦ νομικοῦ καί συνταγματικοῦ μας πολιτισμοῦ καί ἐμπνεόμενοι ἀπό μία κλασσική παράδοση εὐγένειας, λεπτότητας καί ἀλληλοσεβασμοῦ — στήν γόνιμη δημόσια διαβούλευση γιά τά κοινά τοῦ βίου μας.

Καί δέν θά πρέπει νά λησμονοῦμε ὅτι ἡ δημοκρατία, ἡ ἐλευθερία ἔκφρασης καί ὅλες οἱ ἄλλες ἀτομικές ἐλευθερίες καί τά κοινωνικά δικαιώματα, δέν εἶναι ἀξίες αὐτονόητες καί δεδομένες.

Κερδήθηκαν μέσα ἀπό ἀγῶνες, θυσίες, ἰδρῶτα καί ἐνίοτε καί αἷμα. Γι' αὐτό καί ὀφείλουμε ἰδιαίτερη εὐγνωμοσύνη σέ ὅλους αὐτούς πού ἀνά τούς αἰῶνες θυσιάστηκαν, γιά νά ἀπολαμβάνουμε ἐμεῖς σήμερα αὐτές τίς ἀξίες καί αὐτά τά ἰδανικά, τά ὅποια θεωροῦνται καί εἶναι «ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ» τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ μας.

Συγχρόνως δέ αὐξάνεται τό χρέος μας ἀπέναντι στήν ἱστορία, στό παρόν καί στό μέλλον τῆς πατρίδος μας, ἀλλά καί τῆς μεγάλης μας οἰκογένειας, τῆς Οἰκουμένης, νά τιμοῦμε αὐτές τίς ἀξίες καί τίς ἀρχές ὄχι μέ λόγια καί θεωρίες. Ὅχι μέ ἰδεοληψίες καί συνθήματα. Ὅχι μέ πολωτικά ψευδοδιλήμματα καί παραπλανητικά μυθεύματα.

Ὅφείλουμε νά ὀχυρώνουμε τήν δημοκρατία καί τήν ἐλευθερία μέ πράξεις καί μέ ἔργα καί πάνω ἀπό ὅλα μέσα ἀπό τόν διάλογο, στόν ὅποιο ὅλοι ἀνεξαιρέτως ἔχουν κάτι νά συνεισφέρουν καί νά προσφέρουν.

Νά προσεγγίζουμε τά ζητήματα μέ νηφαλιότητα, μέ ρεαλισμό, μέ ἀμνησίκακη διάθεση καί μέ ξεκάθαρη στόχευση.

Καί όφείλω από τούτη τή θέση νά δηλώσω άπερίφραστα καί μέ σαφήνεια ότι ή στόχευση ή δική μας εἶναι απόλυτα διάφανη καί άταλάντευτη:

Πώς θά διακονήσουμε τόν άνθρωπο άκόμη περισσότερο. Πώς θά αναπαύσουμε τόν άνθρωπο τόν κουρασμένο, τόν άνθρωπο τόν άδικημένο, τόν πτωχό, τόν ξένο, τόν άδύνατο, τόν κατατρεγμένο, τόν περιθωριακό, τόν περιφρονημένο, τόν άναγκεμένο.

Ἡ έντολή τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι σαφής καί δέν μᾶς άφήνει περιθώρια παρερμηνειῶν. Για μᾶς τούς διακόνους τῆς Ἐκκλησίας άποτελεῖ μονόδρομο· μονόδρομο αίωνιότητος:

«οἶδατε ότι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καί οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν, ἀλλ' ὅς ἐάν θέλη ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔσται ὑμῶν διάκονος, καί ὅς ἐάν θέλη ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δοῦλος· ὡσπερ ὁ Υἱός τοῦ ανθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλά διακονῆσαι καί δοῦναι τήν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντί πολλῶν» (Κατά Ματθαῖον 20, 25-28).

«Ξέρετε ότι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν τά καταδυναστεύουν καί οἱ μεγάλοι τά καταπιέζουν. Αυτό δέν θά γίνεται μεταξύ σας, ἀλλ' ἐκεῖνος, πού θέλει νά γίνῃ μεταξύ σας μέγας, θά εἶναι ὑπηρέτης σας, καί ἐκεῖνος, πού θέλει νά εἶναι μεταξύ σας πρῶτος, αὐτός θά εἶναι δοῦλος σας, ὅπως άκριβῶς ὁ Υἱός τοῦ ανθρώπου δέν ἦλθε νά ὑπηρετηθῆ ἀλλά νά ὑπηρετήσῃ καί νά δώσῃ τήν ζωὴν του λύτρον διά πολλούς».

Γι' αυτό, άγαπητοί μου, δέν ὑπάρχει πραγματικά κανένας λόγος νά παρεξηγούμεθα, ὅταν τοποθετούμεθα για θέματα τά ὁποῖα μάλιστα συνδέονται άμεσα μέ τήν διακονία μας, μέ τήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας μας καί μέ τήν δυνατότητά της νά προσφέρει στόν άνθρωπο.

Τό έπαναλαμβάνω καί τό τονίζω:

Ή άγωνία μας εΐναι μία καί μοναδική: πώς θά προσφέρουμε τά πάντα στόν άνθρωπο, πώς θά προσφερθοῦμε γιά τόν άνθρωπο. Δέν έχουμε καμία άγωνία καί κανένα φόβο μήπως χάσουμε κάποιο προνόμιο έξουσίας καί κυριαρχίας. Διότι, ὅπως έχω τονίσει καί σέ εΐσηγήσεις μου στό Σεπτό Σῶμα τῆς Ίεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί σέ δημόσιες τοποθετήσεις μου, ὁ Κύριός μας μάς ἔδωσε ένα μονάχα προνόμιο: Τήν θυσιαστική καί σταυρική άγάπη. Μία μονάχα έξουσία: Τήν έξουσία νά αγαπάμε. Αυτό τό προνόμιο καί αὐτή τήν έξουσία τῆς άνευ ὄρων καί προϋποθέσεων άγάπης, εΐναι αλήθεια ὅτι δέν τά συζητοῦμε καί δέν τά διαπραγματευόμαστε.

Μέσα σέ αὐτό τό πλαίσιο, τό ὅποιο σᾶς παρουσίασα, έντάσσεται καί ἡ σημερινή μας συνάντηση, ἡ ὁποία έχει ὡς γενική θεματική **«Άναθεώρηση τοῦ Συντάγματος καί Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Συμβολή σέ έναν άνοικτό διάλογο»**.

Καταθέτουμε μέ αὐτήν τήν έκδήλωση τό δικό μας λιθαράκι στό οἰκοδόμημα τοῦ δημόσιου διαλόγου γιά ένα θέμα, τό ὅποιο άσφαλῶς δέν τό άνοίξαμε ἐμεῖς, καθώς ἡ πρωτοβουλία άνήκει σέ αὐτούς πού έχουν αὐτήν τήν έξουσία, τήν δυνατότητα, αλλα καί τήν εὐθύνη άπό τό Σύνταγμα καί τούς Νόμους τῆς Πολιτείας μας.

Σημειώνω δέ ὅτι ἡ συγκεκριμένη θεματική δέν εΐναι κάτι καινούργιο, κάτι νεοφανές γιά τό δημόσιο γίνεσθαι.

Άφ' ἧς στιγμῆς οἱ σχετικές προτάσεις καί ἡ σχετική προβληματική έχουν τεθεῖ σέ δημόσια διαβούλευση, καί αὐτό εΐναι πρὸς τιμῆν τῆς Πολιτείας μας, καί άπό τή στιγμή πού τόσο θεσμικοί φορεῖς ὅσο καί μεμονωμένα πρόσωπα τοῦ δημόσιου βίου, άπό ὄλο τό φάσμα τῆς κοινωνικῆς ὀργάνωσης, τοποθετοῦνται καί θέτουν πρὸς κρίση τήν δική τους ὀπτική, φρονῶ ὅτι δέν εΐναι μόνο

άναφαίρετο δικαίωμά μας, αλλά και υποχρέωσή μας, τόσο προς την Πολιτεία μας μέ γενική έννοια όσο και προς τό ποιμνιό μας, τό όποιο άποτελεΐται άπό πιστούς, οί όποιοι εΐναι συγχρόνως και πολίτες τής Προεδρευομένης Έλληνικής Δημοκρατίας, νά συμβάλλουμε και έμεΐς σέ αυτόν τόν διάλογο μέ αυτή τήν έκδήλωση, ή όποία έχει ένημερωτικό χαρακτήρα χωρίς καμία διάθεση άντιπαράθεσης, σύγκρουσης ή ιδεολογικοῦ παροξυσμοῦ.

Άλλωστε ή θεματική μας περιορίζεται μονάχα στά ζητήματα συνταγματικής τάξεως, τά όποια άναφέρονται στήν Έκκλησία. Και όχι σέ άλλα ζητήματα τοῦ Συντάγματος, γιά τά όποια υπάρχουν άρμοδιότεροι και καταλληλότεροι γιά νά τοποθετηθοῦν και νά έκφραστοῦν.

Γιά παράδειγμα ή Περιφέρεια Άττικής πραγματοποιεΐ σήμερα και αύριο διημερίδα στό Δημοτικό Θέατρο Πειραιά μέ θέμα: «Δημοκρατία, Δικαιώματα, Διαφάνεια και Δημόσιες Πολιτικές στήν Τοπική Αυτόδιοίκηση: Ή πρόκληση τής Συνταγματικής Άναθεώρησης», μέ πολλούς έκλεκτούς εΐσηγητές. Εΐναι άπόλυτα λογικό ένας τέτοιος ύψηλός θεσμός, όπως ή περιφερειακή αυτόδιοίκηση, νά έχει όχι άπλως δικαίωμα, αλλά και υποχρέωση νά δημιουργεΐ προϋποθέσεις άρθρωσης λόγου συγκροτημένου και τεκμηριωμένου γιά ζητήματα πού τήν άφοροῦν άμεσα και εΐναι ζωτικής σημασίας.

Παρακαλέσαμε, λοιπόν, τρεΐς έκλεκτούς εΐσηγητές νά μᾶς άναπτύξουν και νά μᾶς καταθέσουν μέσα άπό τήν έμβρίθεια τών γνώσεών τους και τήν έμπειρία τους στό άντικείμενο τό άπόσταγμα τής δικής τους έπιστημονικής μελέτης και καταρτίσεως.

Ο κ. Σωτήριος Ρίζος, Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τής Έπικρατείας επί τιμῆ και Διευθυντής τοῦ Νομικοῦ Γραφείου τής Προεδρίας τής Δημοκρατίας, θά μᾶς άναπτύξει τό θέμα: «Οί

σχέσεις Κράτους και Έκκλησίας ως αντικείμενο ρυθμίσεως του Συντάγματος και τό πρόβλημα τῆς ἀπορρυθμίσεώς τους».

Ὁ κ. Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου, Ἐπίκουρος Καθηγητής τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου στή Νομική Σχολή τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, θά μᾶς ἀναπτύξει τό θέμα: *«Συνταγματικό καί νομοθετικό status τῶν θρησκευμάτων στήν Εὐρωπαϊκή Ἑνωση».*

Ὁ κ. Θεόδωρος Παπαγεωργίου, Νομικός Σύμβουλος τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, θά μᾶς ἀναπτύξει τό θέμα: *«Τό νομοθετικό καθεστώς καί οἱ σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μέ τό Κράτος: δεδομένα καί παρανοήσεις».*

Καί τούς τρεῖς τούς εὐχαριστῶ ἀπό καρδίας γιά τήν ἀποδοχή τοῦ αἰτήματός μας, παρά τό γεγονός ὅτι ὑπῆρχε πολύ λίγος χρόνος γιά νά ἐτοιμαστοῦν, καί γιά τόν κόπο στόν ὁποῖο ὑπεβλήθησαν.

Τόν συντονισμό καί τήν ὀργάνωση τῆς ἐκδήλωσης τήν ἀνέθεσα στόν πλέον ἄμεσο συνεργάτη μου, **τόν Πρωτοσύγκελλό μας Ἀρχιμανδρίτη π. Συμεών Βολιώτη,** μέ μεταπτυχιακή εἰδίκευση στό Ἐκκλησιαστικό Δίκαιο, καί στόν ὁποῖο παραδίδω τήν συνέχεια τῆς ἐκδήλωσης.